

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

PROJEKT
**MEĐUNARODNI SVEUČILIŠNI CENTAR
U ISLAMU GRČKOM I MEDITERANSKA
AKADEMSKA ZAJEDNICA:
RAZVOJ I PERSPEKTIVE**

AGRONOMSKI FAKULTET
ARHITEKTONSKI FAKULTET
FILOZOFSKI FAKULTET
GEODETSKI FAKULTET

VODITELJ PROJEKTA
prof.dr.sc. Drago Roksandić

ZAMJENICI VODITELJA
prof.dr.sc. Branka Aničić
v.pred.mr.sc. Alan Braun
prof.dr.sc. Tomislav Šola
prof.dr.sc. Boško Pribičević

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

PROJEKT
**MEĐUNARODNI SVEUČILIŠNI CENTAR
U ISLAMU GRČKOM I MEDITERANSKA
AKADEMSKA ZAJEDNICA:
RAZVOJ I PERSPEKTIVE**

AGRONOMSKI FAKULTET
ARHITEKTONSKI FAKULTET
FILOZOFSKI FAKULTET
GEODETSKI FAKULTET

**»DESNIČINI SUSRETI«: PROGRAM
DRUŠTVENO-HUMANISTIČKIH I
KULTUROLOŠKIH ISTRAŽIVANJA
CENTRA ZA KOMPARATIVNO-
HISTORIJSKE I INTERKULTURNE
STUDIJE FILOZOFSKOG FAKULTETA
SVEUČILIŠTA U ZAGREBU**

AUTOR
prof. dr. sc. Drago Roksandić

Koautorica
Ivana Cvijović Javorina, prof.

Zagreb, lipanj 2013.

Projekt:
**Međunarodni sveučilišni centar u Islamu Grčkom i mediteranska
akademska zajednica: razvoj i perspektive**

(E)

**„Desničini susreti“:
Program društveno-humanističkih i kulturoloških
istraživanja Centra za komparativnohistorijske i
interkulturene studije Filozofskog fakulteta Sveučilišta
u Zagrebu. Izvješće o djelatnostima 2011.–2013.
godine**

Izrađivač: Sveučilište u Zagrebu
Filozofski fakultet
Centar za komparativnohistorijske i interkulturene studije

Autor: Prof. dr. sc. Drago Roksandić

Koautorica: Ivana Cvijović Javorina, prof.

Zagreb, 23. lipnja 2013.

Sadržaj

1. Pregled aktivnosti *Desničinih susreta* 2011. –2013.

2. Prilozi

- 2.1. Plakat za *Desničine susrete 2011.*
- 2.2. Programska knjižica za *Desničine susrete 2011.*
- 2.3. *Intelektualci i rat 1939. –1947. Zbornik radova s Desničinih susreta 2011.*
Sadržaj zbornika sa sažetcima
- 2.4. Programska knjižica za *Desničine susrete 2012.*
- 2.5. Pozivnica na tribinu „Vladan Desnica i *Desničini susreti*: danas i sutra“ u Narodnoj biblioteci u Beogradu
- 2.6. Pozivnica na tribinu „Vladan Desnica i *Desničini susreti*: danas i sutra“ u Knjižnici Filozofskog fakulteta u Zagrebu
- 2.7. Dijalog s povodom 5: *Vladan Desnica i Desničini susreti: pogled unatrag, pogled unaprijed*
- 2.8. Popis sudionika *Desničinih susreta* 2011. – 2013.
- 2.9. Popis recenzenata tekstova u zbornicima radova *Desničini susreti* 2011. i 2012.
- 2.10. Pravilnik o organizaciji rada Centra za komparativnohistorijske i interkulturene studije

1. Pregled aktivnosti *Desničinih susreta* 2011. – 2013.

U jesen 2010. godine, kada je rad na ovoj projektnoj aplikaciji dosegao svoj zenit, Program društveno-humanističkih i kulturoloških istraživanja *Desničini susreti* bio je već u trećoj godini svoga kritičkog propitivanja moderne intelektualne historije (*Prilog 2.1.*). Od svog osnutka 1989. godine i napose od obnove svoje djelatnosti 2005. godine, *Desničini susreti* – izvorno posvećeni kritičkom propitivanju opusa Vladana Desnice (Zadar, 17. rujna 1905. – Zagreb, 4. ožujka 1967.) – nastojali su podržavati i kulturu kritičkog propitivanja vremena u kojemu je Desnica živio. Nedavno je to upečatljivo iskazao akademik Zoran Kravar:

U Hrvatskoj se godišnjim ili dvogodišnjim ritmom održava nekoliko kalendarski fiksiranih simpozija koji se vezuju uz opus, javno djelovanje, književno područje i životni kontekst uglednih modernih pisaca. Dosad su tim privilegijem posmrtno počašćeni Miroslav Krleža, Antun Šoljan, Ranko Marinković, Ivan Slamnig, Petar Šegedin, a možda i još tkogod. U tom se simpozijском mnogoglasju *Desničini susreti* prilično jasno izdvajaju, i to podjednako svojom općom koncepcijom kao i izborom tematskih težišta za pojedine skupove odnosno zbornike.

Na *Desničinih susretima* pisac od kojega oni uzimlju ime kadšto je predmet proučavanja, a kadšto katalizator, u smislu da se na simpozij može doći i s referatom o temama koje su s Desnicom povezane samo neizravno, tj. o umjetničkim trendovima, spoznajnim dosezima, ideološkim orijentacijama i povijesnim zbivanjima na prostorima gdje je pisac boravio i u doba kad je živio, pri čemu se dosad vremenski raspon pokazao nešto jačom diskriminantom nego geokulturni okvir. *Susreti* su na taj način postali panoramom umjetničke kulture i političke povijesti 20. stoljeća, s težištem na godinama oko Drugoga svjetskog rata.¹

Ova ocjena mi se čini tim važnijom što je istovremeno i autoritativno svjedočanstvo da su ovakvi *Desničini susreti*, koji se svake godine u rujnu održavaju u Zagrebu ili Zadru te svaki put i u Kuli u Islamu Grčkom, dokaz da je Međunarodni sveučilišni centar u Desničinoj Kuli doista *work-in-progress*, da taj Centar u svojoj jezgri već sada postoji. Godine 1990. te od 2005. do 2012., dakle, u svim godinama kada su se održavali, u njihovu je radu sudjelovalo 158 sudionika iz Hrvatske, Austrije,

¹ Zoran KRAVAR, „*Intelektualci i rat 1939.–1947. Zbornik radova s Desničinih susreta 2011.* između *Soll* i *Haben*“. U: Drago ROKSANDIĆ i Ivana CVIJOVIĆ JAVORINA (ur.), *Vladan Desnica i Desničini susreti: pogled unatrag, pogled unaprijed*, Dijalog s povodom 5, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Centar za komparativnohistorijske i interkulturene studije & FF press, Zagreb 2012., str. 55.

Belgije, Bosne i Hercegovine, Češke, Francuske, Italije, Nizozemske, Njemačke, Poljske, Sjedinjenih Američkih Država, Slovenije i Srbije. Od početka svog djelovanja oni su *par excellence* sveučilišni i kulturni fenomen.

Drugo je njihovo obilježje da su od obnove svoje djelatnosti 2005. godine – na stotu obljetnicu rođenja Vladana Desnice – *Desničini susreti* interinstitucionalni program. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, gdje su 1989. godine bili utemeljeni u sastavu Zavoda za hrvatsku povijest, od svoje obnove ustrojbeno su vezani za Centar za komparativnohistorijske i interkulturalne studije. Ovaj je Centar izvorno bio konstituiran u Zavodu za hrvatsku povijest, ali je 2007. godine legaliziran kao ustrojbeno jedinica Filozofskog fakulteta, a 2012. godine, nakon što je na Fakultetskom vijeću usvojen njegov Pravilnik, ušao je u novu fazu svog djelovanja (*Prilog 2.10.*). Još je jedna fakultetska ustrojbeno jedinica, Odsjek za kroatistiku, utemeljiteljska u *Desničinih susretima*. Pored toga, utemeljiteljski status imaju i Hrvatsko društvo pisaca iz Zagreba te Srpsko kulturno društvo „Prosvjeta“, također iz Zagreba.²

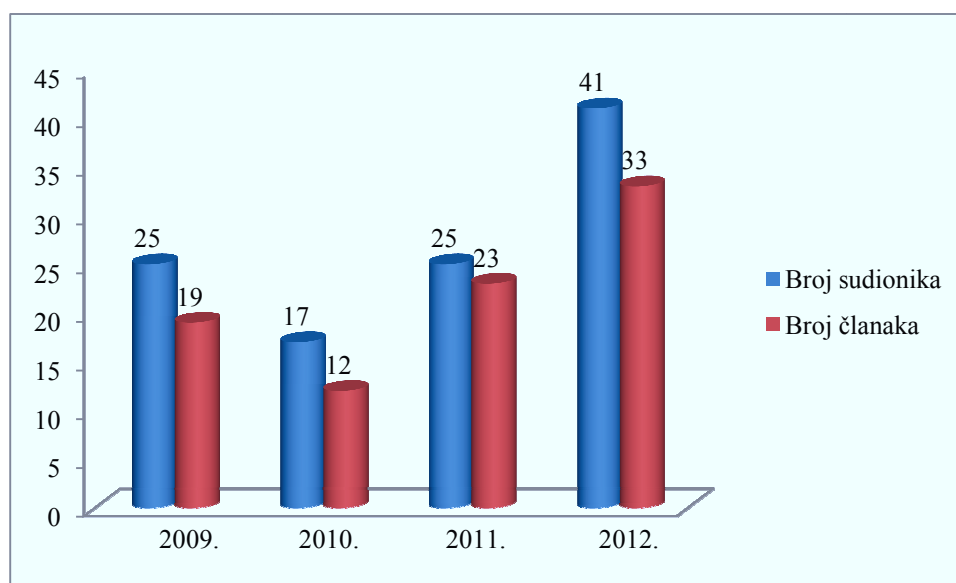
Treće je njihovo obilježje – u izravnoj vezi s podnaslovom *Desničinih susreta* – poticanje inter- i transdisciplinarnog dijaloga i to preko granica „paradigmi“. Pristupi imanentni povijesti društva kao i povijesti kulture u *Desničinih susretima* se ne isključuju. Naprotiv. Time su veliku vrijednost dobili inovativni pristupi intelektualnoj historiji, čime je, dakako, dodatno pojačan interes za opus Vladana Desnice.

Četvrto je njihovo obilježje inter- i transgeneracijski dijalog. Iako ljudi koji su obnovili *Desničine susrete* potječu, neovisno o osobnim svjetonazorima, iz svijeta „šezdeset i osme“, u inicijativama *Desničinih susreta* sudjeluju sve akademski aktivne generacije, od najmlađih do, uvjetno, najstarijih (*Prilog 2.8.*). Njihova su „motorna snaga“ dobrim dijelom poslijediplomski doktorski studenti. Tajnici Pripremnog odbora redovito su doktorandi (Magdalena Najbar-Agičić 2009. i 2010.; Branimir Janković 2011. i 2012.; Filip Šimetin Šegvić i Nikolina Šimetin Šegvić, 2013.). Njihova je i kreativna i operativna uloga redovito vrlo velika. Broj doktoranada koji ravnopravno sudjeluju u radu *Desničinih susreta* u stalnom je porastu posljednjih godina.³ (Godina

² Njihovi predstavnici, t.j. akademik Krešimir Nemeč, prof. dr. sc. Drago Roksanđić, Velimir Visković i Čedomir Višnjć čine stalni sastav Pripremnog odbora. Ovisno o „velikoj temi“ sljedećih *Desničinih susreta*, Pripremini odbor se dopunjava s jednim ili dva stručnjaka, specijaliste za izabranu „veliku temu“. Tako su članovi bili i prof. dr. sc. Ivo Banac, prof. dr. sc. Zvonko Kovač, akademik Zoran Kravar itd.

³ Na *Desničinih susretima 2011.* sudjelovala su 4 doktoranda s priopćenjima, a na *Desničinih susretima 2012.* 16 doktoranda s priopćenjima. Potonja je činjenica bila razlog što se odustalo od izbornoga

2013. će biti prva, privremena, iznimka.) Tajnici Pripremnog odbora u suradnji s programskim voditeljem, prof. dr. sc. Dragom Roksandićem, iz godine u godinu prije održavanja *Desničinih susreta* realiziraju „programsku knjižicu“, koja sadržava različite informativne tekstove te, napose, program rada, sažetke priopćenja i biobibliografske obavijesti o sudionicima (*Prilog 2.2. i Prilog 2.4.*). „Programske knjižice“ rađene su uvijek po najvišim standardima u nas te imaju svoj CIP zapis i ISBN. Redovito ih se distribuira u .pdf obliku na vrlo veliki broj adresa. Tako je bilo i 2011. i 2012., a bit će i 2013. godine.

Sl. 1. Usporedba broja sudionika *Desničinih susreta* s brojem objavljenih autorskih članaka u istoimenim zbornicima radova.

Desničini susreti postojano drže do kulture znanstvenog dijaloga. S izuzetkom ovogodišnjeg skupa – posvećena temi „Intelektualac danas“, koji će se održati na Sveučilištu u Zadru i u Kuli u Islamu Grčkom od 20. do 22. rujna i za koji su sudionici dogovoreni odlukama Pripremnog odbora i pozvani osobnim pismima – svi prethodni skupovi obznanjivani su javnim pozivima za prijave. To je uključivalo, kao što je to obično slučaj, obrazloženi prijedlog teme i raspravu na Pripremnom odboru o mogućim problemskim usmjerenjima skupa u okviru unaprijed dogovorene „velike teme“.⁴ Time

doktorskog kolegija na istu temu jer je više doktoranada bilo na *Desničinim susretima 2012.* nego što bi ih se moglo upisati u izborni kolegij.

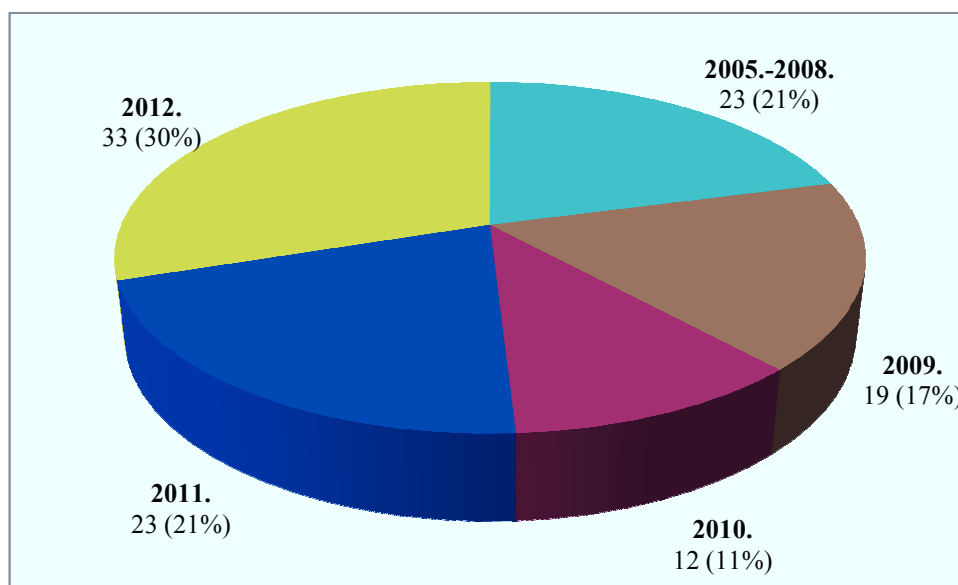
⁴ „Velika tema“ *Desničinih susreta 2009.* bila je „Intelektualci i vlast, 1945.–1954.“, *Desničinih susreta 2010.* „Ideologija vlasti i ideološki tekst“, *Desničinih susreta 2011.* i *Desničinih susreta 2012.*

se i prije održavanja skupa uspijevalo osigurati fokusiranje na inovativne pristupe na samom skupu. Drugo, potičući prihvaćene sudionike da prije održavanja skupa distribuiraju što je moguće iscrpnije dijelove svojih priopćenja bilo je moguće, s jedne strane, ograničiti dužinu izlaganja priopćenja na 10 do 15 minuta, a, s druge strane, otvoriti što više mogućnosti za kritičku raspravu povodom pojedinih priopćenja, tematski povezanih priopćenja ili same „velike teme“ skupa. Time se dodatno poticalo sudionike da nastave raditi na svojim tekstovima poslije završetka rada skupa. Treće, sa zadovoljstvom se može konstatirati da se kvaliteta članaka pripremljenih za objavljivanje povećava u prosjeku iz godine u godinu. Tome (vjerojatno) doprinose i Upute suradnicima za pisanje priloga u Zborniku, koje su u osnovi ustaljene od početka objavljivanja serije Zbornika radova *Desničinih susreta*, ali je još sigurnije da je uvođenje dvostrukog recenziranja svakoga pojedinog članka (u pravilu, jedan recenzent iz Hrvatske i jedan iz inozemstva) utjecalo da „produženje“ dijaloškog ozračja i poslije održavanja samog skupa (*Prilog 2.9.*). Budući da je Pripremni odbor zaključio da je potrebno uložiti napor da se svaki novi svezak Zbornika prezentira na prvim sljedećim *Desničinim susretima*, nije potrebno posebno isticati da *Desničini susreti* funkcioniraju cijele godine, od skupa do skupa. Time dolazimo do Biblioteke *Desničini susreti* Centra za komparativnohistorijska i interkulturalna istraživanja. Dio Biblioteke čine zbornici radova s *Desničinih susreta*, koje od početka zajednički, kao suurednici, uređuju prof. dr. sc. Drago Roksandić i doktorandica Ivana Cvijović Javorina, prof. Do sada su u Biblioteci objavljena četiri zbornika, a u pripremi su i dva sveska petoga. Budući da je redakcijska priprema rukopisa zbornika radova *Desničini susreti 2012.: Intelektualci i rat, 1939. – 1947.* pri kraju, može se reći da će to biti dosad najveći izdavački poduhvat *Desničinih susreta* (cca. 700 kartica teksta). Riječ je o nastavku trenda započetog sa Zbornikom radova *Desničini susreti 2011.* (*Prilog 2.3.*), koji je s uvođenjem spomenute dvije recenzije za svaki članak, UDK broja za svaki članak te u svakom slučaju sažetka i ključnih riječi na hrvatskom i engleskom, popisa izvora i literature, a na kraju kazala i popisa recenzenata. Time je zadat znanstveni i nakladnički standard ispod kojeg se ne bi

„Intelektualci i rat, 1939.–1947.“ „Velika tema“ *Desničinih susreta 2013.* je „Intelektualac danas“, čime se prvi put tematski izlazi izvan obzorja kronološkog vremena Vladana Desnice samog, ali se zato dosljednije „zaokružuje“ problematiku epohalnog (samo)razumijevanja intelektualaca od kraja 19. do početka 21. stoljeća.

smjelo ići, što, dakako, iziskuje i veće izdatke.⁵

Ranije citirana publikacija, *Vladan Desnica i Desničini susreti: pogled unatrag, pogled unaprijed* (Prilog 2.7.), rezultat je stjecaja okolnosti u kojemu su se podudarile potreba da se na istovremeno dokumentaran i kritički način vrednuje 25-godišnje iskustvo *Desničinih susreta* te da se povodom izlaska iz tiska „prekretničkog“ *Zbornika radova Desničini susreti 2011.* u Zagrebu (Prilog 2.6.), u Multimedijalnoj dvorani Knjižnice Filozofskog fakulteta i u Beogradu, u Amfiteatru Narodne biblioteke Srbije (Prilog 2.5.), vrednujući ostvareno otvori raspravu o daljnjim mogućnostima razvitka *Desničinih susreta*.

Sl. 2. Udio članaka tiskanih u pojedinačnim zbornicima radova Desničini susreti u ukupnom broju objavljenih članaka.

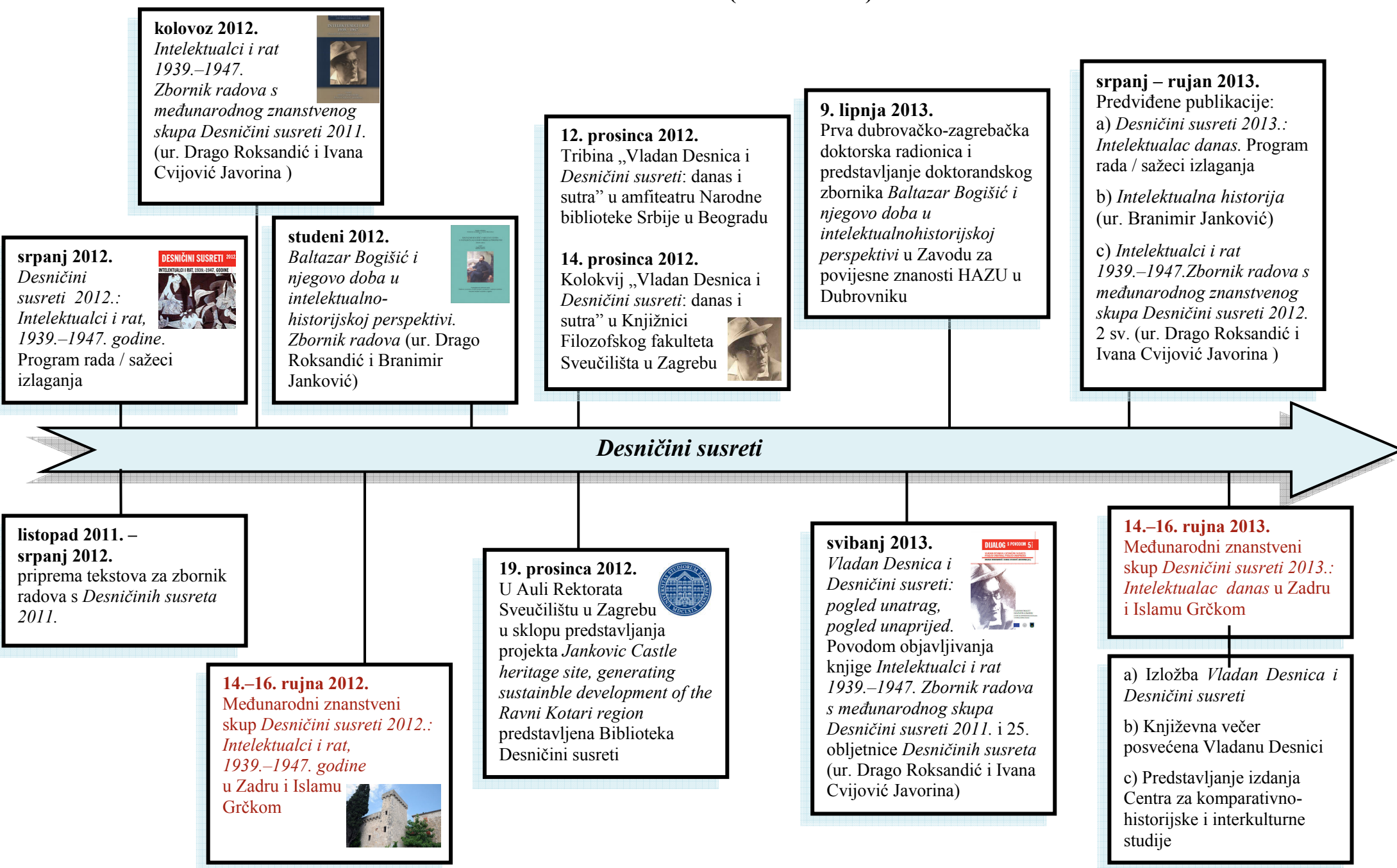
Načelno, problema nema jer su *Desničini susreti* ionako definirani kao program društveno-humanističkih i kulturoloških istraživanja. Nema razloga da pored svoga

⁵ U Biblioteci *Desničini susreti* objavljene su i sljedeće knjige: Milana ČERNELIĆ, Marijeta RAJKOVIĆ IVETA (ur.), *Zapisi iz gornjih Ravnih kotara: etnološki, povijesni i muzeološki prilozi o Islamu Latinskom, Islamu Grčkom, Kašiću i Podgradini*, FF press, Zagreb 2010.; Ivan BASIĆ, *Od domus episcopi do Kule Jankovića: prostorni razvoj Kule Stojana Jankovića u Islamu Grčkom*, FF press, Zagreb 2010. i Hannes GRANDITS, *Obitelj i socijalne promjene u hrvatskim selima (18.-20. stoljeće)*, FF press, Zagreb 2012. Inače, izdanja Centra za komparativnohistorijske i interkulturene studije znatno su brojnija. Katalog dosadašnjih izdanja objavljen je u: Drago ROKSANDIĆ i Ivana CVIJOVIĆ JAVORINA (ur.), *Vladan Desnica i Desničini susreti: pogled unatrag, pogled unaprijed*, Dijalog s povodom 5, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Centar za komparativnohistorijske i interkulturene studije & FF press, Zagreb 2012., str. 203–209.

godišnjeg skupa i svega što ga prati ne počnu razvijati druga područja djelovanja, koja bi mogla isto tako biti integrirana u programske aktivnosti Međunarodnoga sveučilišnog centra u Kuli. Činjenica da je Centar za komparativnohistorijska i interkulturalna istraživanja registriran za vrlo široki spektar aktivnosti bitno olakšava daljnje jačanje funkcija i potencijala *Desničinih susreta* u razvitku Međunarodnoga sveučilišnog centra u Kuli te istovremeno na Sveučilištu u Zagrebu i, u skladu sa zajednički dogovorenim interesima, na Sveučilištu u Zadru.

S ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju postaje važnije nego ikada pitanje prevođenja s hrvatskog na mnoštvo jezika te s mnoštva jezika na hrvatski. (Kada je o *Desničinih susretima* riječ, pitanje je još važnije jer je Vladan Desnica sam bio odličan prevoditelj s talijanskog i francuskog te ruskog jezika.) *Desničini susreti* trebali bi njegovati vrlo visoke standarde prijevoda umjetničkih djela (ne samo književnih!) te prijevode društveno-humanističkih i kulturoloških izdanja. Međunarodni sveučilišni centar u Kuli, s mogućnošću involviranja jezgre vrsnih stručnjaka iz Zagreba i Zadra, mogao bi vremenom postati međunarodno žarište specijaliziranih iskusnijih i manje iskusnih prevoditelja, uključujući i najmlađe generacije, koji bi prevodili u timovima istovremeno s raznih jezika na hrvatski i/ili s hrvatskog na razne jezike. Druga programska orijentacija – imanentna *Desničinih susretima*, prije svega zbog činjenice da je sam Vladan Desnica u oskudnim vremenima 1950-ih i 1960-ih godina poduzimao sve što je mogao da bi zaštitio Kulu kao kulturno dobro i istovremeno da bi osigurao da ona bude percipirana i kao javno kulturno dobro, otvoreno posjetiteljima – svakako je razvijanje specijalističkih programa kulturnog menagementa za mlade stručnjake različitih profesionalnih profila. Ravni kotari su i ekološki i kulturno jedna od najbogatijih i, istovremeno, „najneiskorištenijih“ hrvatskih subregija. Uostalom, Kula sama je idealan povod za kreativno propitivanje „kulturnog kapitala“ kompleksa samog, Desničina opusa, mnogobrojnih ravnokotarskih baštinskih vrijednosti itd. Povezivanje poslijediplomskih specijalističkih programa s konkretnim subregionalnim projektima imalo bi veliko značenje ne samo za Sjevernu Dalmaciju nego (potencijalno) i za cijelu Hrvatsku pa i druge zemlje. Dakle, ne napuštajući svoju izvornu i provjerenu radnu orijentaciju, *Desničini susreti* kao jezgra različitih drugih održivih inicijativa, mogu biti istovremeno i „elitne“ i „pučke“ u umijeću povezivanja „velikih tema“ suvremenog doba sa svakodnevnim ljudskim potrebama.

**Sl. 3. PREGLED OSTVARENIH I PLANIRANIH AKTIVNOSTI PROGRAMA ZNANSTVENIH RASPRAVA CENTRA ZA
KOMPARATIVNOHISTORIJSKE I INTERKULTURNE STUDIJE
DESNIČINI SUSRETI (2012. – 2013.)**

2. Prilozi